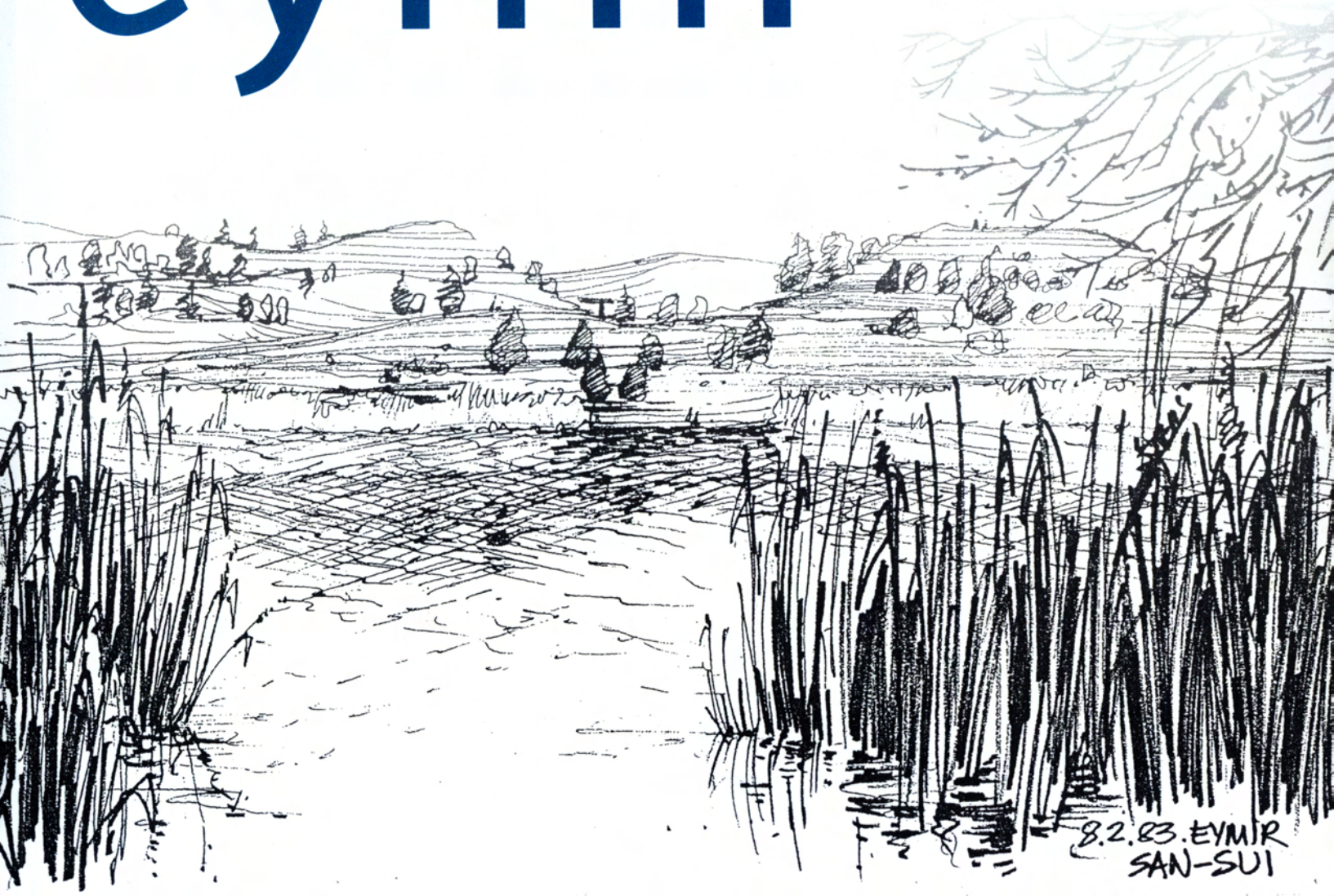

eymir

8.2.83. EYMR
SAN-SUI

eymir

ARAŐTIRMALAR, PROJE VE
PLANLAMA ÇALIŞMALARI

Derleyenler
FUNDA BAŐ BÜTÜNER
H. ÇAĐATAY KESKİNOK

EYMİR NEDİR? KİMİNDİR?¹

Baykan Günay*

Bu makalede yer alan metin, resim ve haritalar Eymir'in kısa tarihçesini belgelemeyi amaçlamaktadır. Makalede, Eymir Gölü ve Çevresine ilişkin tarihi süreçler ve alınan kararlar kronolojik olarak irdelenerek, gelecekte göl ve çevresi üzerine yürütülecek çalışmalara katkı koyabilecek bir bilgi temeli oluşturulacaktır.

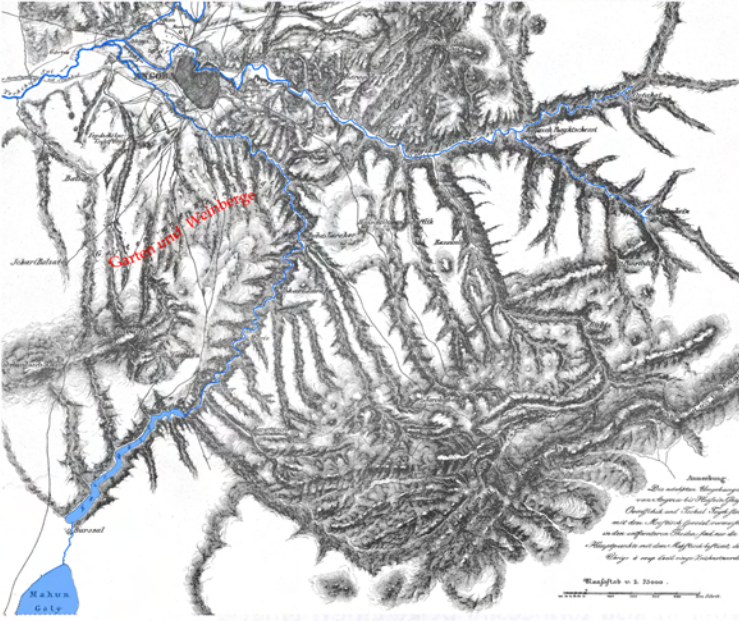
VİNCKE HARİTASI (1839)

Eymir (Emir) Gölü'ne ilişkin elimizdeki en eski belge 1839 yılına ait Vincke Haritası'dır (Şekil 1). Prusya ordusunda tümgeneral rütbesiyle Osmanlı ordusuna danışmanlık yapan Karl Freiherr von Vincke Ankara Çevresinin Haritasını 1839 baharında tamamlamış, harita S. Scropp & Com. tarafından 1846 yılında Berlin'de basılmıştır. Harita, Mogan (Muhan) ve Eymir (Emir) Göllerini ve Eymir'i barındıran havzayı besleyen akiferleri gösteren ilk belgedir.

ATATÜRK VE EYMİR (1921)

Bahsedilmesi gereken bir diğer belge Atatürk'ün 12 Şubat 1921 günü karda yürürken ve yatarken çekilen fotoğraflarıdır. Fotoğraflar son zamanlarda tartışma konusu olmuştur. Anılan fotoğrafların çekildiği yerin savaş alanı olmadığı, Emir Gölü ve Dikmen sırtları olduğu tartışmaya açılmıştır. Bu konudaki tartışmalar internet sayfalarında izlenebilmektedir. Buradaki amaç ise fotoğrafın Eymir Gölü'ne ait bir anı olduğu, yerin Dikmen sırtları olarak anılmaması gerektiği, otomobilin (Ford) Gölbaşı – İmrahor yolu üzerinde durduğudur (Şekil 2).

* TED Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı, Prof.Dr.

Şekil 1. Vincke Haritası (1839) (Beinecke Rare Book & Manuscript Library Yale University)

Şekil 2. Atatürk ve Eymir, 1921 (İşte Atatürk)

2

ANKARA’NIN COĞRAFYASI (1931)

Son dönemlerde rastladığım bir belge ise Fransa’da 1931 yılında yayınlanan bir coğrafya yıllığından alınmadır. Yılıktaki “L’évolution du Modelé de la Région d’Angora” başlıklı yazı Ankara yakın çevresinin jeolojisi ile jeomorfolojisini yansıtmaktadır. Harita Mogan (Moğan) ve Eymir (Emir) Gölleri arasındaki alüvyonlu arazileri ve kırıkları (fayları) göstermektedir. Jeolojik olarak çevrenin üçüncü zamanda oluştuğu haritadan anlaşılmaktadır (Şekil 3). Aynı makalede Eymir Gölü’ne ait iki fotoğraf bulunmaktadır (Şekil 4). İlk fotoğrafta, yakın planda gölün ünlü kıvrımları, uzak planda ise Mogan Gölü’nün aynası görülmektedir. Gölün çevresinde bir bozkır örtüsü hâkimdir. Kıyıdağı sazlar dışında herhangi bir bitki topluluğu ya da ağaçlık bulunmamaktadır. Günümüzde Ankara evinin bulunduğu koy ve gölün içine uzanan buruna tırmanan patika görülmektedir. İkinci fotoğrafta, yakın planda, günümüzde ağaçlık olan gölün İmrahor (İncesu) çıkışı, uzak planda Elmadağ silüeti görülmektedir. Gölbaşı–İmrahor yolu da fotoğrafta net olarak algılanmaktadır.

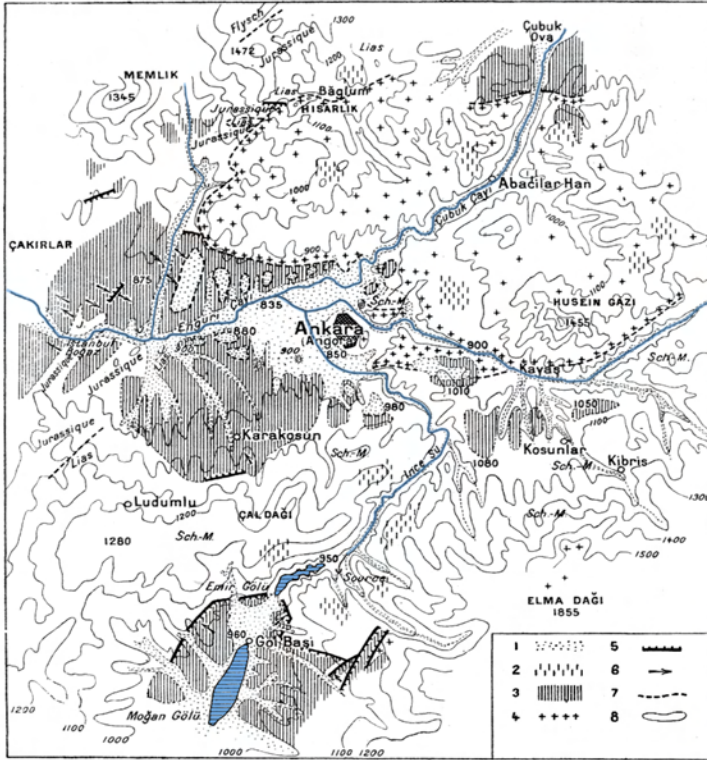

FIG. 1. — ESQUISSE DE LA STRUCTURE DE LA RÉGION D'ANGORA.

1, Alluvions (indiquées seulement dans quelques vallées). — 2, Tertiaire lacustre désagrégé. — 3, Tertiaire lacustre. — 4, Roches éruptives. — 5, Failles (les crans indiquent le vossior inférieur). — 6, Plongements. — 7, Limite des terrains. — 8, Courbes de niveau (altitudes en mètres). — Dans la figure, les lettres suivantes désignent : M, Calcaires-marbres (mésozoïques) ; J, Jurassique ; Sch., Schistes paléozoïques. — Échelle, 1 : 300 000.

B. — L'EMIR GÖLÜ (EN AVANT) ET LE MOGAN GÖLÜ (AU FOND).

Opposition de la péninsule et des vallées rajonnées, à méandres encaissés maintenant submergés.

EXTRÉMITÉ AVALE DE L'EMIR GÖLÜ.

Les cônes de déjection ont formé l'ancienne vallée, devenue aujourd'hui une vallée de Las ; au fond Elma Dağı.

Şekil 3. Ankara'nın coğrafyası, 1931 (Chaput, 1931, 154)

Şekil 4. Gölün fotoğrafları, 1931 (Chaput, 1931, 159-161)

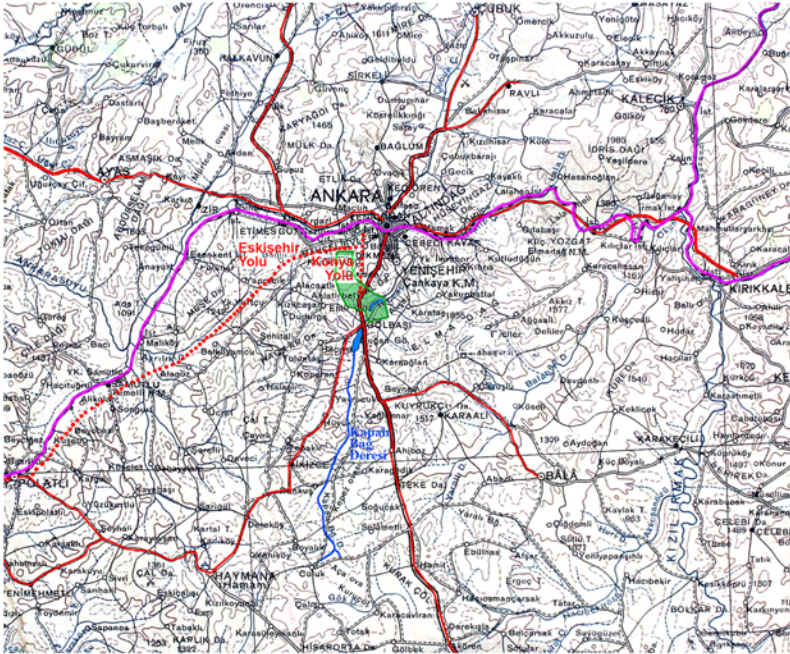
HARİTA UMUM MÜDÜRLÜĞÜ HARİTALARI

1/25000 Ölçekli Harita (Ankara 47 V – Dikmen – Paftası) (1934)

Eymir Gölü Çevresine ait ilk ulusal koordinat sistemine göre hazırlanan 1/25000 ölçekli haritada Eymir Gölü çevresine ilişkin ilginç bilgiler bulunmaktadır (Şekil 5). Bugünkü ORAN Mahallesinin bulunduğu yöre Deve Çukuru olarak anılmakta, Konya yolunun (Kepekli Boğazı) hemen doğusunda bir höyükler dizisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu konudan ODTÜ yönetimlerinin bilgisi bulunup bulunmadığı bilinmemektedir. Kayıkhanе'nin güneyindeki vadi Gerdel Bağları olarak anılmakta, ODTÜ'nün içme suyu kaynağının adı Sulu Bucuk Pınarı olarak verilmektedir.

Şekil 5. Harita Umum Müdürlüğü (1934)

Şekil 6. Harita Umum Müdürlüğü (1936)

1/800 000 Ölçekli Harita (1936)

Eymir Gölü'ne ait bir diğer önemli belge de göl çevresini gösteren 1936 tarihli haritadır. Harita Umum Müdürlüğü tarafından hazırlanan 1/800.000 ölçekli 1936 basımlı harita, 1956 yılında revizyon yapılarak yeniden basılmıştır. Haritanın basıldığı dönemde; Eskişehir ve Konya yolları henüz yapılmamıştır, ODTÜ arazisi de haritada o dönemde yer almamaktadır (Şekil 6). Gölleri besleyen suyun adı Kapalı Bağ Deresi'dir. Buna karşılık Eymir Gölü'nün güneyinden geçen yol, Gölbaşı - İmrahor (İncesu) arasındaki günümüzde de kullanılan bağlantı yoludur.

TED ANKARA KOLEJİ (1960)

TED Ankara Koleji'nde okurken (1956-1963), İncesu Deresi henüz açıktan akardı (Şekil 7). Koleji'nin yanından geçen derenin diğer tarafındaki futbol sahasına geçmek için kurulan ahşap köprülerde hep bu suyun nereden geldiğini düşünürdüm. Köprülerden akan suya bakar, kimi zaman suyun durup kendimizin hareket ettiği duygusunu yaşar, suyun nereden geldiğini merak ederdik. Gerçi daha ilkokuldayken mahallede (Akay-Bestekâr Sokak) abilerimizin öncülüğünde bisikletlerle Eymir Gölü'ne gitmiştik. Çankaya'ya tırmanmış, şimdiki Yıldız ORAN yolundan TRT'nin yanındaki ince yola sapmış ve göle ulaşmıştık. Ancak Kolejin yanından geçen derenin Mogan – Eymir havzasından geldiğini çok sonra fark edecektim (Şekil 8). Gene o dönemde Kurtuluş Parkı henüz yapılmamıştı ve biyoloji hocamız Mr. Reynolds istediğinde solucanlarımızı bu alandan temin ederdik.

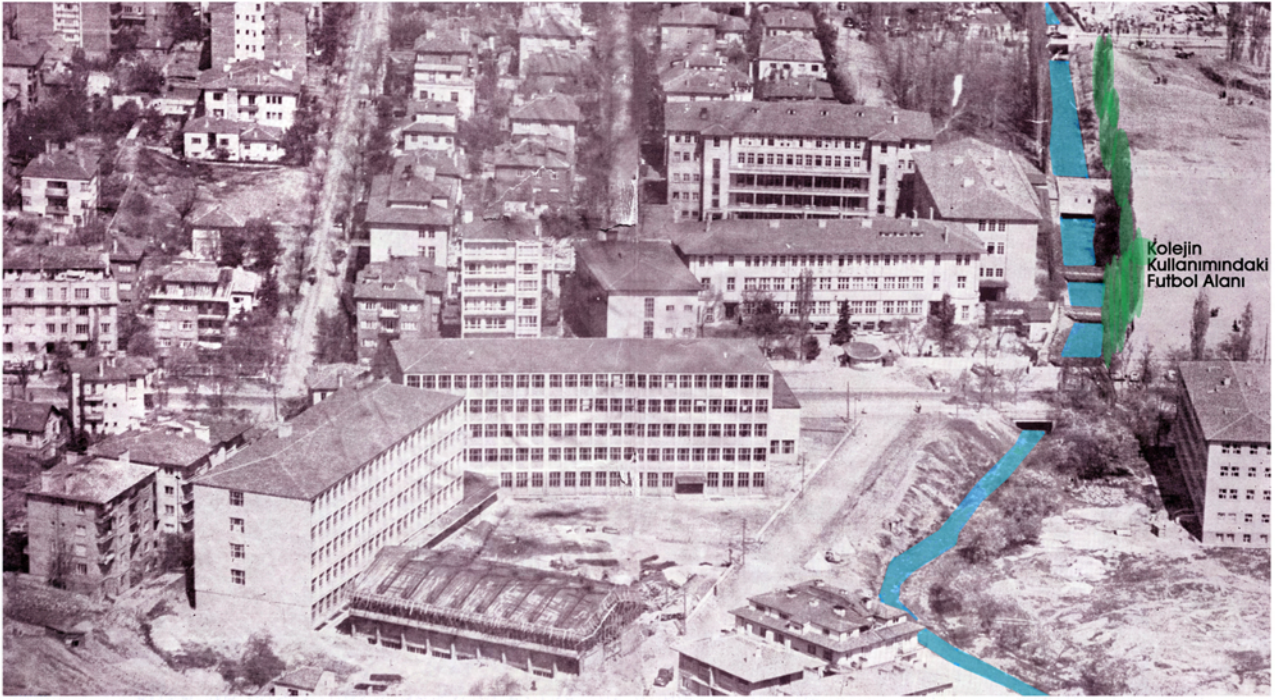
ANKARA'NIN AKARSULARI

Ankara'yı güneyden başlayarak önce doğuya, sonra batıya, sonra gene güneye çevreleyen su sistemi, Mogan ve Eymir Gölleri, İmrahor (İncesu) Çayı, Hatip Çayı (Bent Deresi) ve Çubuk Çayı ile birleşerek Ankara Çayı'nı oluşturur ve tüm sistem Sakarya Irmağı'na akar (Şekil 9) (Erol, 1973).

EYMİR'İN HAVZASI

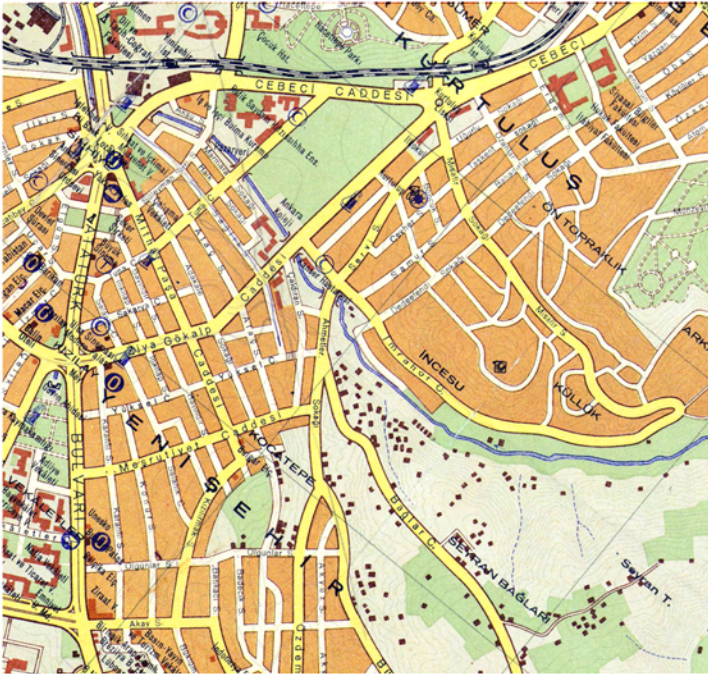
Mogan Eymir Havzası, batıda Haymana Yaylası'ndan Dikmen ve Çankaya'nın güneyindeki İncesu (İmrahor) Vadisi'ni de oluşturan bir yükseltiler sırası ile tanımlanmaktadır. 1936 basımlı haritaya göre Kapalı Bağ Deresi'nin taşıdığı havza suları Mogan Gölü'nde² birikmekte, günümüzde bir kanal ile bu göl ve Eymir arasındaki sulak alana akmaktadır. Doğusunun sınırlarını ise gene Haymana Yaylası'ndan başlayarak Beynam ve Elmadağ ile kuzeye uzanan yükseltiler çizmektedir. 1983 tarihli 1/500.000 ölçekli haritaya³ Ankara çevre otoyolu işlenmiştir (Şekil 10).

Harita Genel Komutanlığı tarafından hazırlanan ve çevre otoyolunu da içeren 1/250.000 ölçekli haritaya göre Mogan ve Eymir Gölleri'ni besleyen havzada çok sayıda Akifer⁴ bulun-

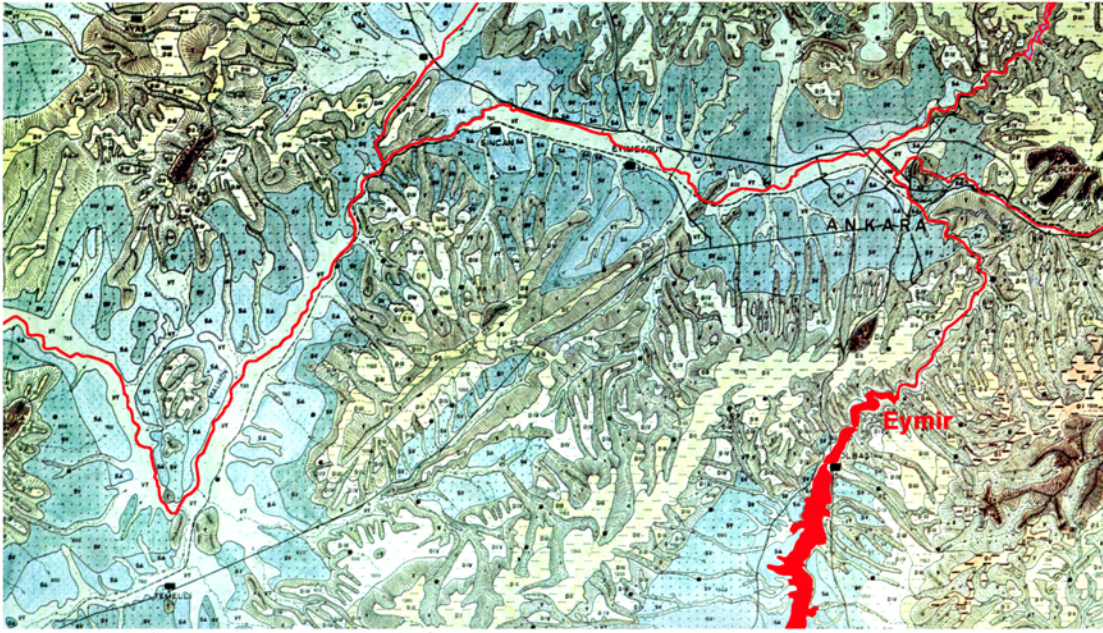
Kolejin
Kullanımındaki
Futbol Alanı

6

Şekil 7. TED Ankara Koleji, 1960 [Meşale
(The Torch), 1958-59 Yıllığı, Türk Fotoğraf
Ajansı, Ankara]

Şekil 8. TED Ankara Koleji, 1960; Ankara 1/15.000
Harita (Harita Umum Müdürlüğü-1960)

Şekil 9. Ankara'nın akarsuları

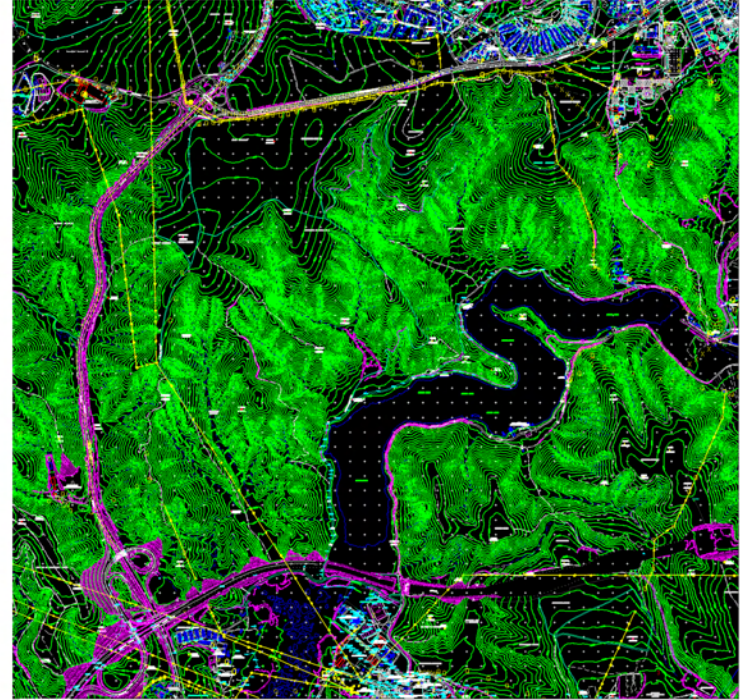
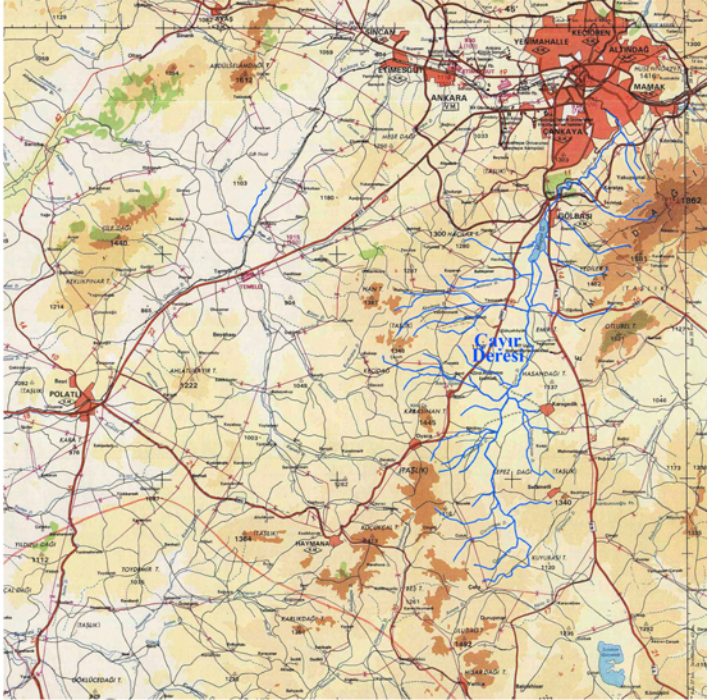
Şekil 10. Eymir'in havzası (M.S.B. Harita Genel Müdürlüğü, Yeni Türkiye Atlası, 1983)

Baykan Günay

maktadır. 1936 verileriyle 1956 yılında basılan haritada Kapalı Bağ Deresi olarak işaretlenen akarsu, bu haritada Çayır Deresi olarak anılmaktadır (Şekil 11). Görüldüğü gibi Mogan – Eymir Havzası, Eymir’in kuzey ucundan yaklaşık 45-50 km güneydeki Haymana Yaylası’na kadar uzanan bir havzanın oluşturduğu su sistemidir. Akiferlerin beslediği havza yer yer 25-30 km genişliğine ulaşır.

EYMİR’İN JEOMORFOLOJİSİ

Eymir Gölü ve çevresinin bir jeomorfoloji sergisi ve parkı olduğunu düşünüyorum. Ada (yarımada), Akifer, Bataklık, Birikinti Yelpezesi, Boyun, Bozkır, Burun, Dağ, Dağlık Burun, Delta, Yalıyar, Geçit, Havza, Hendek, Irmak Tabanı, Kanal, Kıstak, Ova (düzlük), Kapız, Seki (taraça), Sırt, Tepe, Vadi, Vadi Tabanı, Yamaç gibi çok sayıda jeomorfolojik öğeyi barındıran Eymir Gölü çevresi bir Tabiat Parkı olarak nitelenmelidir (Şekil 12).

Şekil 11. Eymir'in havzası

Şekil 12. Eymir'in jeomorfolojisi

EYMİR'İN KIVRIMLARI

Burada Eymir Gölü'nü ilginç kılan, havzanın daralarak İncesu (İmrahor) Vadisi'ne girdiği yerde oluşan tektonik olay sonucu ortaya çıkan bir göl olmasıdır. Bu sular Eymir Gölü'nü beslemek ve eşsiz bir doğal mekân olan Eymir Gölü bu su sistemi ile varlığını sürdürmektedir; daha sonra sanki vals yaparcasına salınmakta ve İmrahor (İncesu) Çayı'na doğru yoluna devam etmektedir (Şekil 13).

EYMİR VE ÇEVRESİ PLANLAMA VE KORUMA SÜRECİ

1990 Ankara Nazım Planı (1982)

Eymir Gölü ve çevresindeki doğa, ilk olarak 24.02.1982 tarihinde onaylanan Ankara 1990 Nazım Planı ile yasal bir zemine oturmuştur.⁵ Bu planda arazi ODTÜ Eğitim Alanı gösteriminde kalmakta, Eymir Gölü ve çevresi Ankara Yeşil Kuşağının bir parçası olarak algılanmaktadır (Şekil 14). Temelde Ankara Metrosu çalışmaları için arazi kullanımı, nüfus ve işgücü dağılımı konularına altlık oluşturan ve 1986 yılında hazırlanan 2015 Ankara Yapısal Planında ODTÜ arazilerinin kamusal niteliği vurgulanmıştır. Planda, Eymir Gölü ODTÜ'nün bir parçası olarak konumunu korumaktadır (Şekil 15).

Kültür Bakanlığı - ODTÜ Açık Hava Folklor Müzesi İmar Planı (1986)

Yetkili bir kurum tarafından onaylanmayan Kültür Bakanlığı - ODTÜ Açık Hava Folklor Müzesi, Üniversite spor ve dinlenme ve rekreasyon alanları için araziler ayrılmıştır.⁶ Projenin amacı ülkenin çeşitli yörelerine ait yerleşme ve yapı tiplerini kapsayan bir açık hava müzesi kurulmasıdır (Şekil 16). Bu projenin sonunda yalnızca Ankara Bağ Evi uygulanmıştır (Şekil 17). Kanımızca bütün projenin uygulanması polemiklere neden olacak, ODTÜ Eymir Gölü'nü yapılaşmaya açıyor eleştirilerine hedef olunacaktı. Kaldı ki, projede Ankara'nın coğrafi yapısıyla uyuşmayan çok sayıda yapı tipi düşünülmüştü. Bu açıdan uygulamanın tek yapı ile sınırlı kalması doğru olmuştur.

Özel Çevre Koruma Bölgesi (1990)

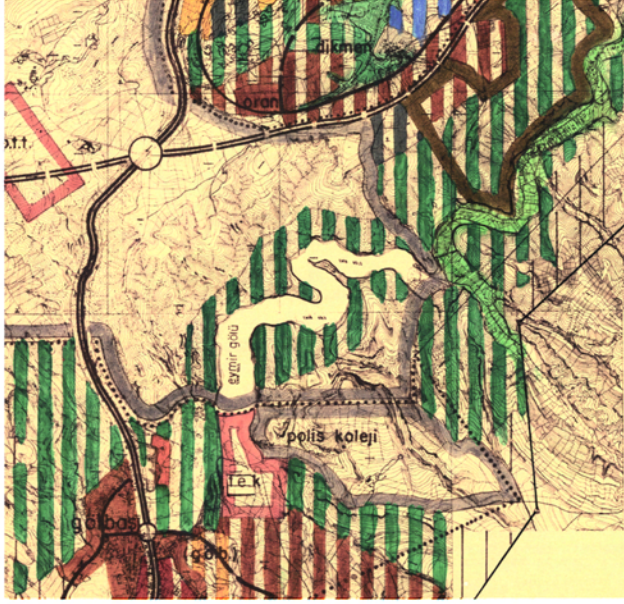
Eymir Gölü ile çevresindeki arazilerin büyük bir bölümü, 22.10.1990 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen "Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi" kapsamına alınmıştır (Şekil 18). Bölge Mogan Gölü'nü de içine almakta, buna karşılık Havzanın büyük bir bölümü koruma alanının dışında bırakılmaktadır.

1/5.000 Ölçekli ODTÜ Nazım İmar Planı (1993 – 1994)

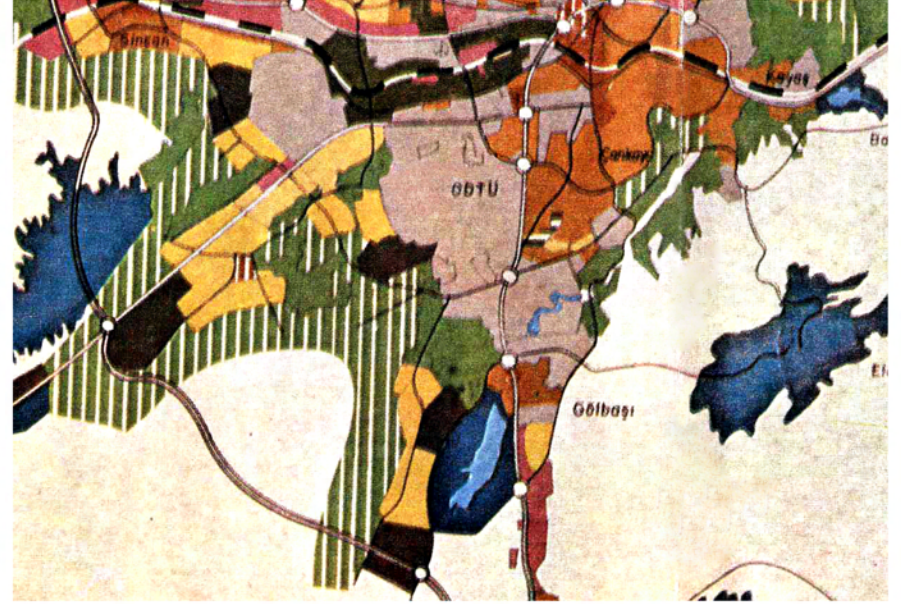
Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nce 15.2.1993 günü onaylanan, daha sonra alt ölçek çalışmalarına bağlı olarak 7.2.1994 tarihinde revize edilen 1/5.000 ölçekli ODTÜ Nazım İmar

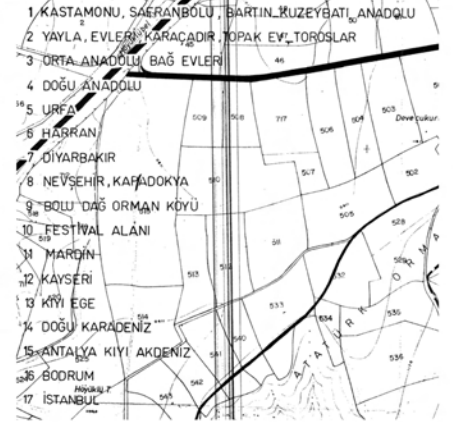
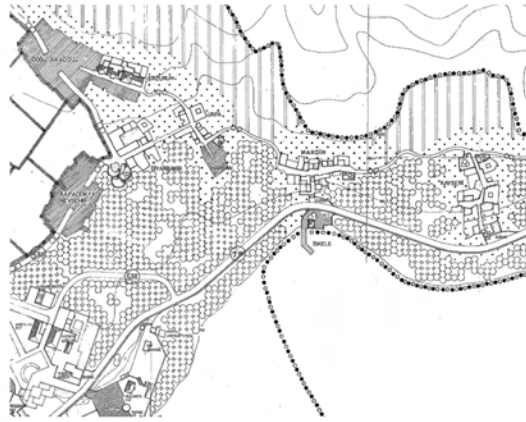
Şekil 13. Eymir'in kıvrımları; 1980'li yılların başı (Baykan Günay)

Şekil 14. 1990 Ankara Nazım Planı (1982)

Şekil 15. 2015 Ankara Yapısal Planı (1986)

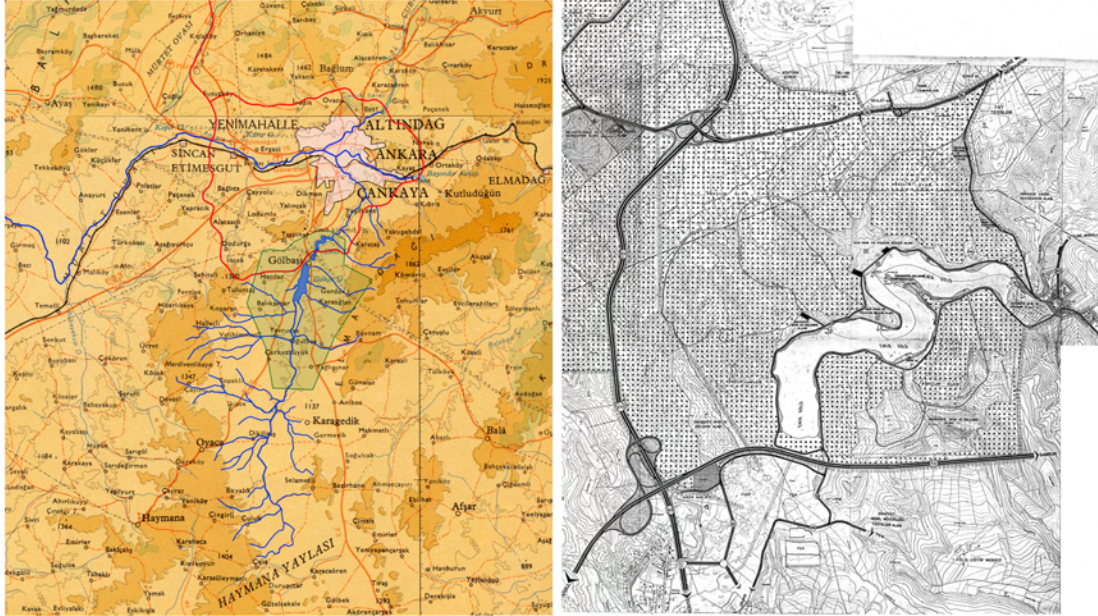

Şekil 16. Kültür Bakanlığı - ODTÜ Açık Hava Folklor Müzesi İmar Planı (1986)

Şekil 17. Ankara Bağ Evi, Eymir (Baykan Günay)

12

Şekil 18. Özel Çevre Koruma Bölgesi (1990)

Şekil 19. 1/5.000 ölçekli ODTÜ Nazım İmar Planı (1993-1994)

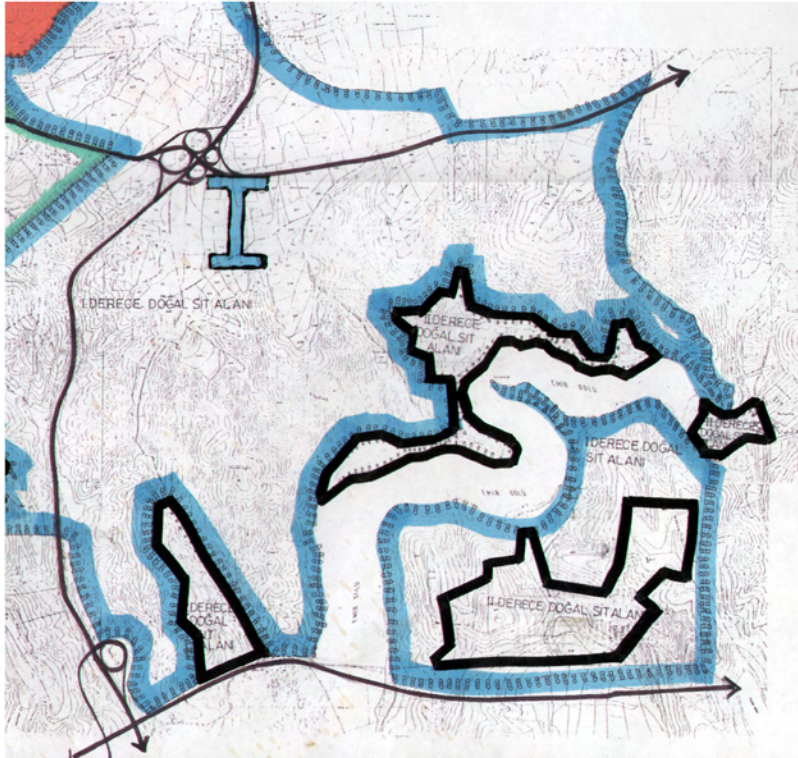
Planında⁷, o dönemde orman tescili henüz yapılmadığı için, orman “Ağaçlık Alan” olarak nitelendirilmiş, ayrıca ODTÜ Açık Hava Folklor Müzesi, Üniversite spor ve dinlenme ve rekreasyon alanları için araziler ayrılmıştır (Şekil 19).

Eymir Sit Alanları (1995)

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 6.3.1995 tarihli kararı ile, 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı’nda “Ağaçlık Alan” gösteriminde kalan alanlar I. Derece Doğal Sit, “Üniversite spor ve dinlenme alanları” ile “Üniversite rekreasyon alanları” II. Derece Doğal Sit, gölün güney kıyısındaki burun ise Arkeolojik Sit olarak belirlenmiştir (Şekil 20).

Ağa Han Mimarlık Ödülü (1995)

1993-1995 Dönemi Ağa Han Mimarlık Ödülü⁸ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ağaçlandırma programına verilmiştir (Şekil 21). Projenin sahibi; Orta Doğu Teknik Üniversitesi, peyzaj mimarı Dr. Alaattin Egemen olarak görülmektedir.

Şekil 20. Eymir Sit Alanları (1995)

The Aga Khan Award for Architecture

Re-Forestation Programme of the Middle East Technical University

Ankara, Turkey

Client & Planners:

Middle East Technical University

Kemal Kurdas, Former President

Ankara, Turkey

Landscaping:

Middle East Technical University Re-Forestation Directorate

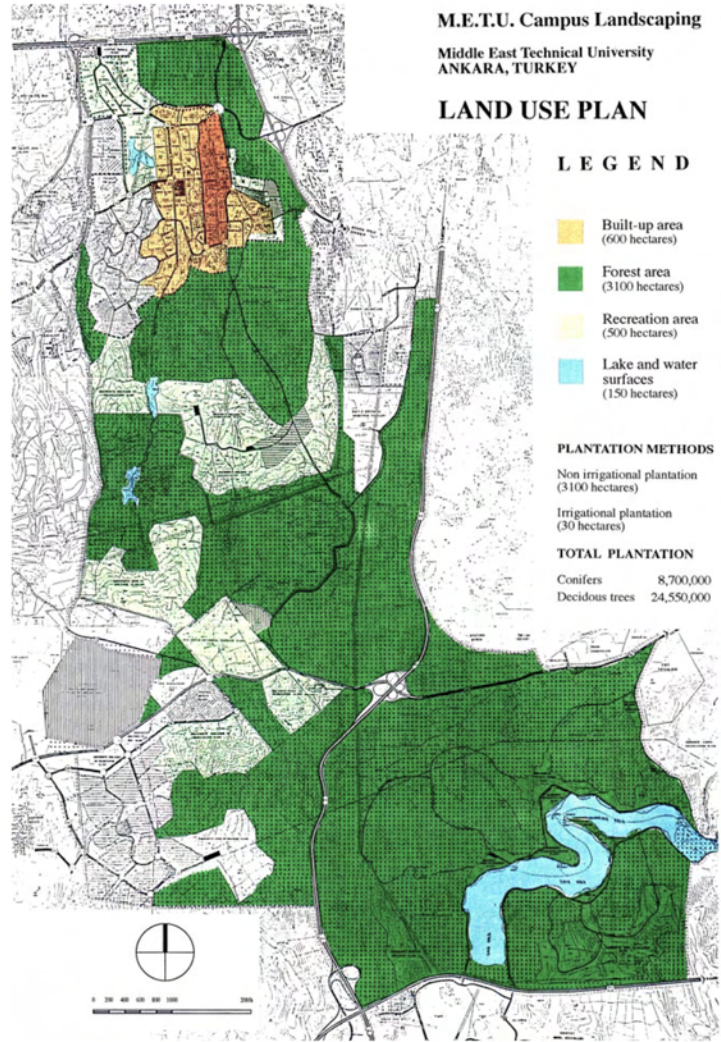
Alattin Egemen, Director

Ankara, Turkey

Completed:

1960 (ongoing)

1364.TUR

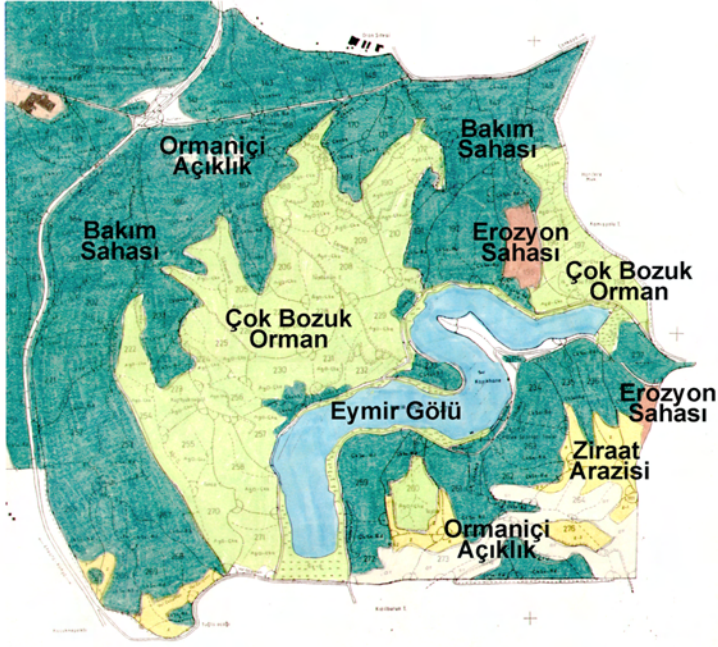

Şekil 21. Ağa Han Mimarlık Ödülü 1995

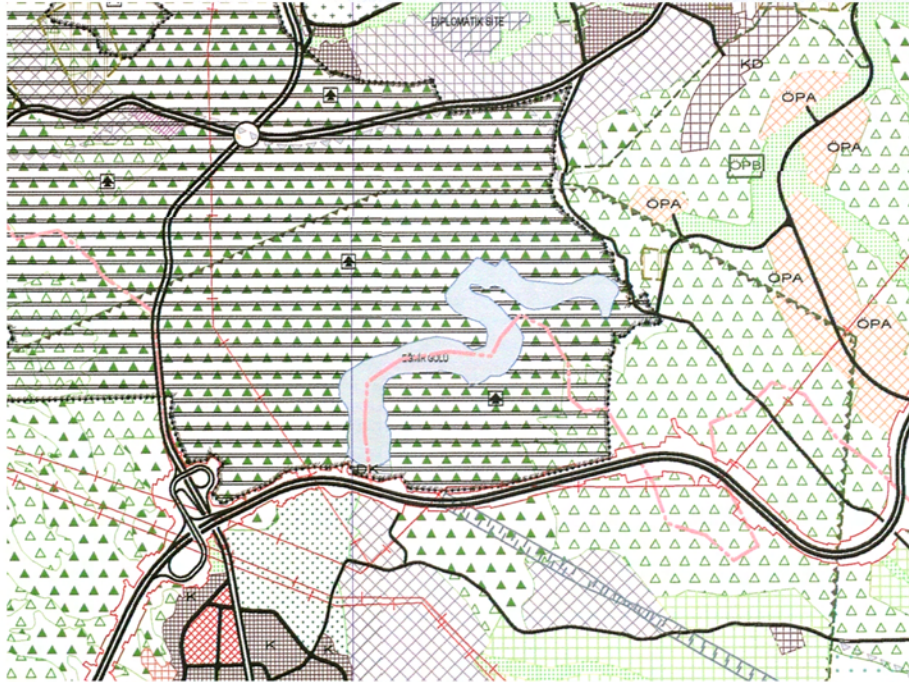
Eymir Orman Tescili (1995-98)

1990'lı yılların sonunda tescili yapılan ODTÜ orman alanları; Bakım Sahası, Çok Bozuk Orman, Ziraat Arazisi, Erozyon Sahası, Orman İçi Açıklığı gibi işleve dayalı terimlerle tanımlanmıştır (Şekil 22). Kuşkusuz bu tanımlar ilgili disiplinin kendi alanına ilişkin bir bölgelemeyi yansıtmaktadır. Kanımızca çok daha felsefi bağlamları olan, 1995 yılında Ağa Han ödülüne değer bulunan ODTÜ Ormanı ve Eymir Gölü, bu işlevsel tanımların ötesinde anlamlara sahiptir.

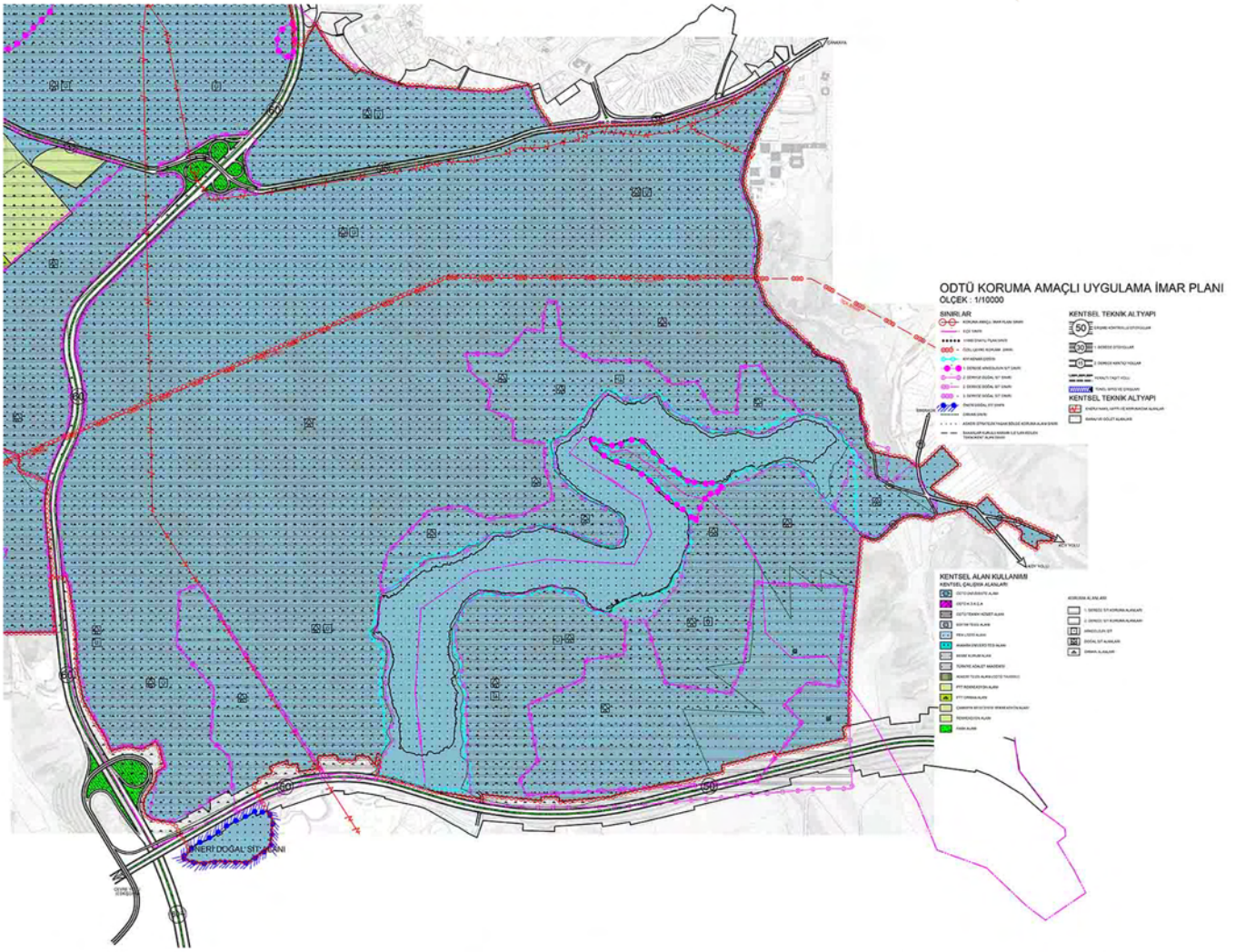
Eymir Nedir? Kimindir?

Şekil 22. Eymir orman tescili (1995-98)

Şekil 23. 1/25.000 ölçekli 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, kısmi görünüş (2007)

Şekil 25. ODTÜ Koruma Amaçlı İmar Planı (2014)

2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı (2007)

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.02.2007 ve 15.08.2007 tarihli kararlarıyla onaylanan 1/25000 ölçekli planda Orta Doğu Teknik Üniversitesi bugünkü yapılaşmanın bulunduğu yere indirgenmiştir. Buna karşılık, Eymir Gölü'nün çevresinin doğal sit olduğu belirginleşmiş, çevresi Orman - Ağaçlık Alan ve Ağaçlandırılacak Alan olarak belirlenmiştir (Şekil 23).

ODTÜ Koruma Amaçlı İmar Planı (2014)

Eymir çevresine ilişkin son plan kararları, “ODTÜ Koruma Amaçlı İmar Planı” çerçevesinde belirlenmiş, 20.5.2014 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanarak, 29.5.2014 tarihinde askıya çıkmıştır (Şekil 24). Kamuoyunda, özellikle Karakusunlar’daki kent içi çembersele yol nedeniyle büyük polemiklere yol açan bu planın kazanımları yeterince tartışılmamıştır. Kanımızca en önemli kazanım tüm ODTÜ arazisinin ODTÜ Üniversite Alanı olarak belirlenmiş olmasıdır. Bu konu Eymir Gölü çevresi için de geçerlidir.

MÜLKİYET

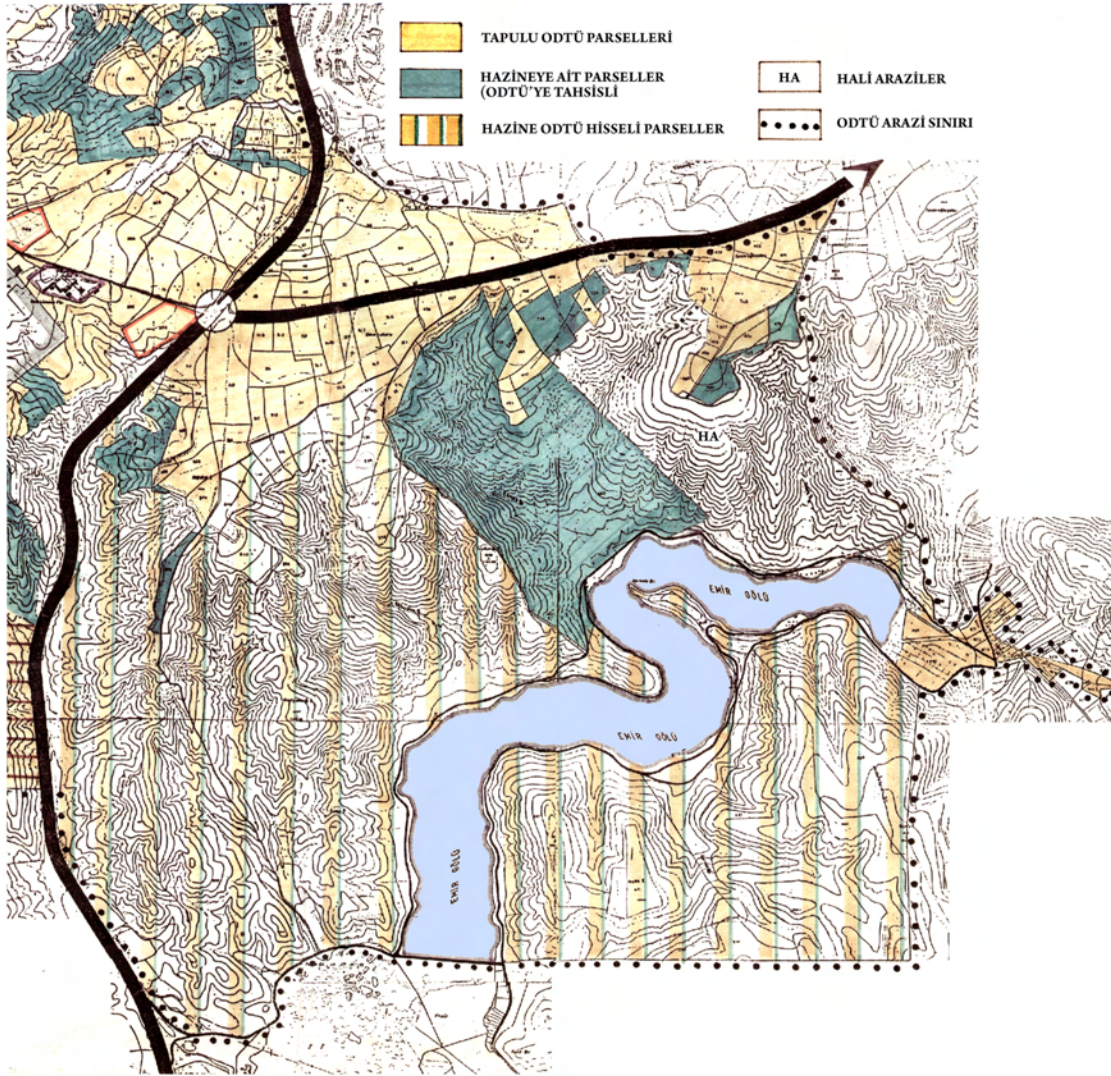
Tapulu ODTÜ Parselleri, ODTÜ’ye Tahsisli Hazine parselleri, ODTÜ - Hazine hisseli parseller, Hâli Araziler olarak sınıflandırılabilir (Şekil 25). Kanımızca bu araziler artık basit bir tahsisin ötesinde, zilyetlik olarak değerlendirilmelidir. 1959 yılında yapılan tahsisten sonra ODTÜ, arazilerini ‘iyi niyet’ (bona fides) çerçevesinde ağaçlandırmış, ODTÜ mensupları bu doğrultuda emek harcamışlar ve arazileri, yaban yaşamını sürdürecektir bir şekilde ormana dönüştürmüşlerdir. Orman tescil edilmiş, göl varlığını sürdürmüştür. Süreç içinde, yeniden yaratılan doğal çevre kamusal alana kapatılmamış, onunla birlikte varlığını yeniden üretmiştir. Bu araziler 1959 yılından beri fiilen ODTÜ’ye tahsislidir. ODTÜ’nün, araziler üzerinde fiili hâkimiyeti vardır ve gene 1959 yılından beri bakımını da üstlenmiştir. ODTÜ bu arazileri kamu adına korumuş, bakmış ve bir doğal varlığı sürdürmüştür. Bu açıdan Türk Medeni Kanununun 973. Maddesine göre arazilerin artık zilyedir ve kanımızca 713. Madde uyarınca da mülkiyet hakkı istenmelidir.⁹

ODTÜ ÜNİVERSİTE ALANI

Değindiği gibi Eymir Gölü çevresi 2014 yılında kesinleşen Koruma Amaçlı Planda “ODTÜ Üniversite Alanı” olarak belirlenmiştir (Şekil 26). Bunu çok önemli bir yasal hak olarak görüyorum. Şunun da ayırdındayım ki, ODTÜ arazileri üzerindeki istemler sonlanmayacaktır. Kuşkusuz Eymir Gölü ve çevresindeki istemler de sürecektir. Ancak artık onaylı bir plan bulunmaktadır. Kuşkusuz, bu planı da değiştirme çabaları devam edecektir.

EYMİR PEYZAJI VE TÜRKİYE HARİTASI

Eymir çevresindeki ağaçlandırma sırasında; ne zaman, kimler tarafından uygulandığını bilmediğim bir Türkiye haritası ORAN, Konya Yolu kavşağına çizilmiş ve ağaçlandırma buna göre yapılarak bir vurgu elde edilmiştir. Sonraki ağaçlandırma çalışmalarında bu incelik atlanmış ve harita giderek okunmaz olmuştur (Şekil 27). Biraz hamasi bulunsa da bu haritayı çok önemsiyorum ve yeniden üretilebileceğini düşünüyorum.

Şekil 24. Mülkiyet

Türkiye Haritası, Höyük Tepe, Höyük Bel

Bir peyzaj unsuru olarak buradaki harita temsilinin canlandırılabilceğini düşünüyorum (Şekil 28). Türkiye haritası temsilinin hemen batısında Höyük Bel, güneybatısında ise Höyük Tepe (Höyük Tepesi) adlı bir jeomorfolojik oluşum bulunmaktadır. Buradaki höyük oluşumu ODTÜ ağaçlandırması sırasında dikkate alınmış mıdır, bilmiyorum.

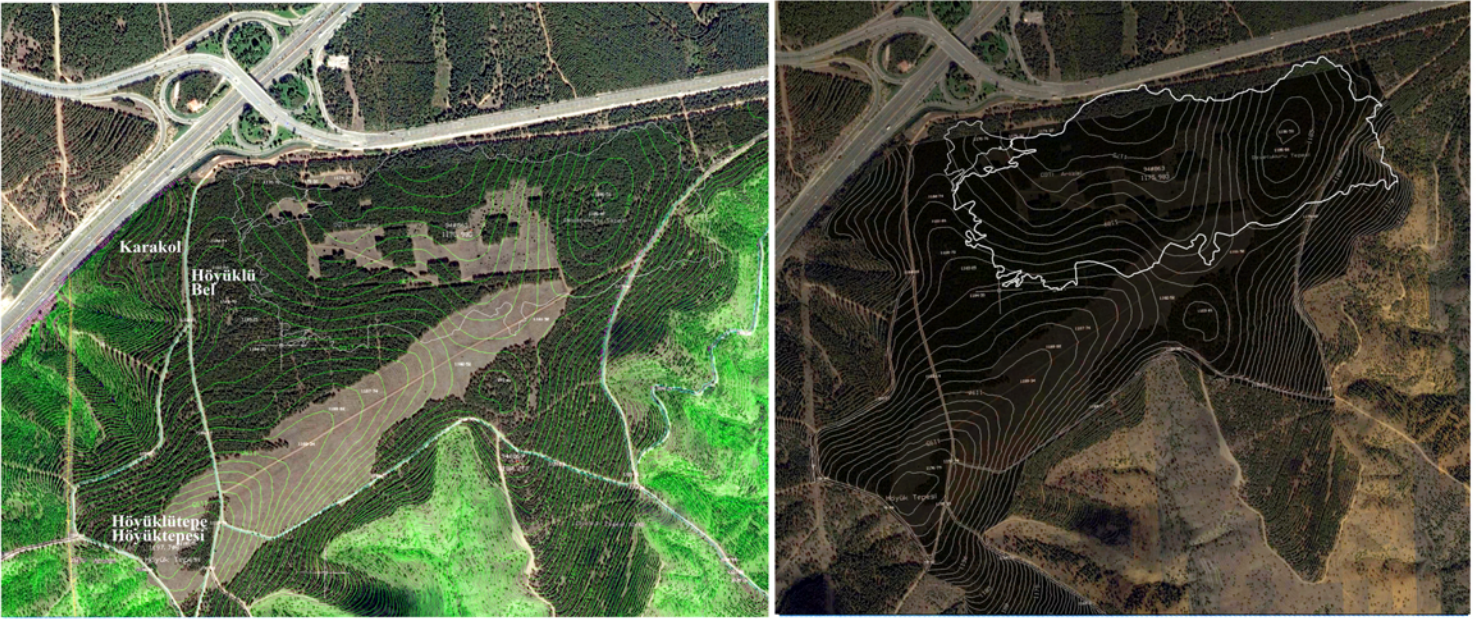
Şekil 26. ODTÜ Üniversite Alanı

Şekil 27. Eymir peyzajı ve Türkiye Haritası'nın izleri

1995 yılında verilen Ağa Han mimarlık ödülünün gerekçesinde, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin "ağaçlandırma ve peyzaj programı" ön plana çıkartılmıştır. Buna göre salt ağaçlandırma değil, peyzajdan da söz edilmektedir. Benim kanıma göre ise konuya günümüzde de yalnızca ağaçlandırma olarak bakılmakta, farklı peyzaj yaklaşımları devreye sokulmamaktadır. Özellikle bu alandan başlayarak farklı yerler ve temsiller içeren peyzaj çalışmalarının başlatılmasını, ODTÜ'nün arazisi üzerindeki hâkimiyetini göstermesi açısından doğru buluyorum. Bunu destekleyecek bir yaklaşım, gündüz okunabilecek farklı bitkiler, geceleri ise aydınlatma ile harita temsiline okunur kılınmasıdır.

Türkiye Haritası, Türk ve ODTÜ Bayrakları

Benim basit canlandırmamda ise göle hâkim bir konumda, Ankara'nın bulunduğu yere Türk ve ODTÜ bayraklarının yerleştirilmesi düşünülmektedir (Şekil 29). Böylece Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eymir Gölü ve çevresindeki emeğini, varlığını, temsiliyetini diğer toplum katmanlarına aktarabilecektir.

Şekil 28. Türkiye Haritası, Höyükli Tepe, Höyükli Bel ve Gece Görünümü

TABIATI KORUMA ALANI

20

Eymir Gölü ve çevresindeki araziler 1959 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesine tahsis edilmiştir. O dönemden beri ODTÜ, bu arazileri ağaçlandırmış, göl ile doğanın varlığını ve yabancılığını koruyarak sürdürmüştür. Günümüzde Eymir Gölü'nün kendi havzası, kuzeyde ORAN Bulvarı, batıda Konya Yolu, güneyde de Ankara Çevre Otoyolu tarafından tanımlanmaktadır. Doğuda ise 1959 yılından beri sınırı belirleyen çit bulunmaktadır. Eymir Gölü ile çevresindeki arazilerin büyük bir bölümü, 22.10.1990 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen "Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi" kapsamına alınmıştır. Daha sonra, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 6.3.1995 tarihli kararı ile, Eymir Gölü'nü çevreleyen alanlar I. ve II. Derece Doğal Sit, gölün güney kıyısındaki burun ise Arkeolojik Sit olarak belirlenmiştir. Yapılan işlem Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3. Maddesine göre yapılmıştır: "Madde 3/a/(2) "Tabiat varlıkları"; jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir."

Bu kararların Eymir Gölü ve çevresi için koruma kararları getirdiği kuşkusuzdur. Buna karşılık Özel Çevre Koruma Bölgesi tanımladığım tüm alanı kapsamamakta, Doğal Sit kavramı ise de-recelendirme getirerek ikili bir yapı oluşturmaktadır

Şekil 29. Türkiye Haritası, Türk ve ODTÜ Bayrakları

Uzun erimde ODTÜ yönetimi bir başka statüyü daha gündemde tutabilir diye düşünüyorum. Bu çerçevede, Eymir Gölü ve Çevresi bir bütün olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda, 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 2. Maddesinin “d” bendinde tanımlanan Tabiatı Koruma Alanı belirlenmesine ilişkin hükmü de ODTÜ tarafından değerlendirilmelidir;

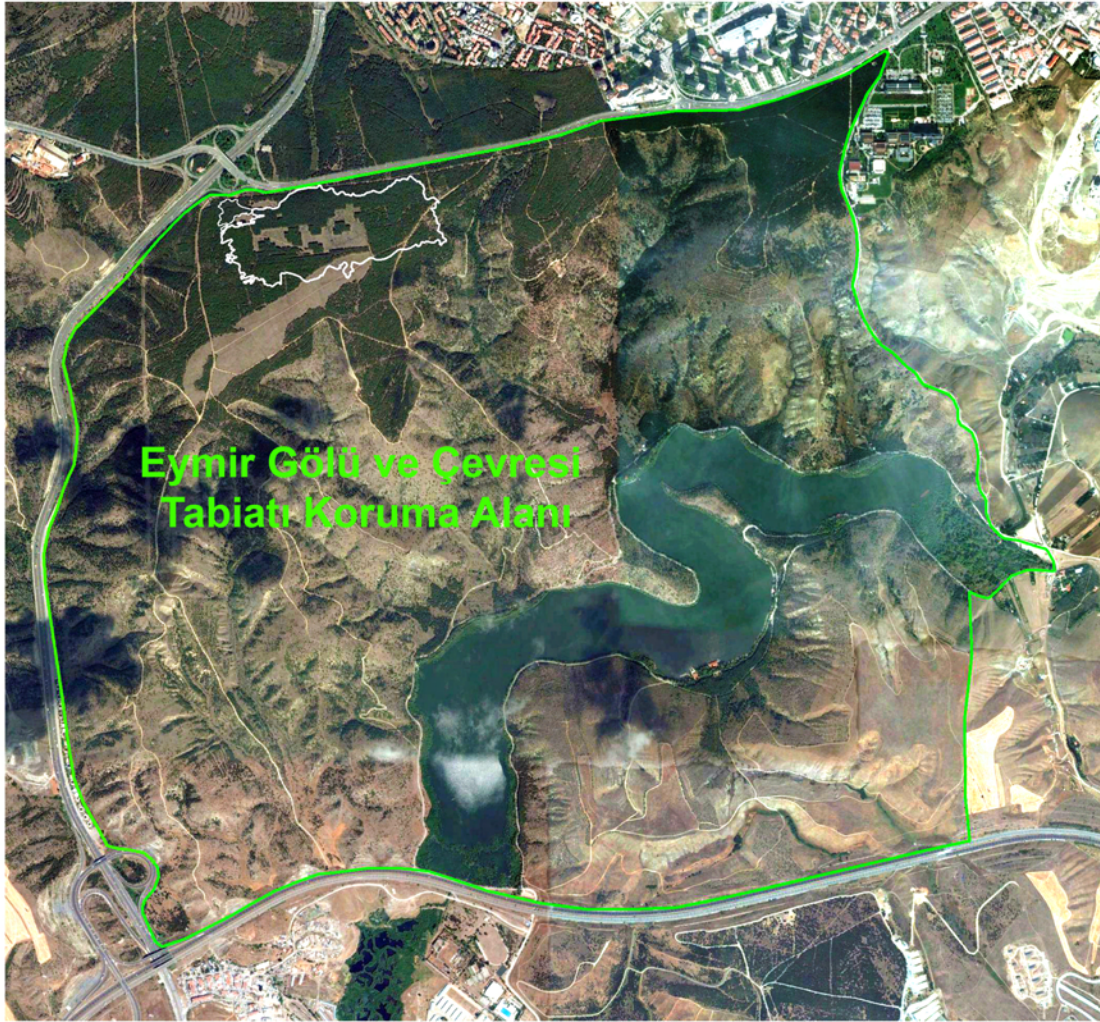
“d) Tabiatı koruma alanı; bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını, ifade eder.”

Böylece, hem göl ve çevresi bütünlüğe kavuşabilecek, hem de bilim ve eğitim amaçlı olarak varlığını sürdürebilecektir (Şekil 30).

SONUÇ

Bu çalışma Eymir Gölü ve Çevresine ilişkin tarihi süreçleri ve alınan kararları kronolojik olarak irdelemiş, bir bilgi temeli oluşturmuştur. Bunun sonucu olarak yazar kimi kendi görüşlerini okuyanlara aktarma gereğini duymuştur. Bu görüşler aşağıda özetlenmektedir:

- Eymir Gölü ve çevresi salt bir orman alanına indirgenmemelidir. ODTÜ'nün tarihine ilişkin anlamlar bu alana yüklenmelidir. Orman bir peyzaj olarak algılanmalı, içine ya-

Şekil 30. Eymir Gölü ve Çevresi Tabiatı Koruma Alanı.

pıllacak peyzaj müdahaleleriyle zenginleştirilmelidir. Örnek olarak ORAN kavşağının güneyindeki Türkiye temsiline değinilmiş, bu temsilin bitkilendirme ve ışıklandırma ile belirginleştirilebileceği vurgusu yapılmıştır. Bu çerçevede, anılan yöredeki Höyükü Tepe'yi de kapsayan bir peyzaj düzenlemesi için yarışma da yapılabileceği tarafımcı önerilmektedir.

- Anılan peyzajla bütünleşebilecek Türk ve ODTÜ bayrakları önerim, topluma mesaj vermeyi amaçlamaktadır.
- Uzun erimde Eymir Gölü ve Çevresini bir bütün olarak algılayan, ODTÜ'nün bilim ve eğitim amaçları doğrultusundaki çabalarıyla örtüşen Tabiatı Koruma Alanı statüsünün bu eşsiz değerın mekânsallığını, arazi formlarını ve bitki örtüsünü geleceğe taşıyacak bir çerçeve oluşturabileceği de ODTÜ toplumu tarafından dikkate alınmalıdır.

KAYNAKLAR

Beinecke Rare Book & Manuscript Library Yale University, *Karte der Umgegend von Angora*, [http://brbl-dl.library.yale.edu/vufind/Record/4171207] Erişim Tarihi: 11.10.2016.

Çevre Terimleri Sözlüğü, "Akifer", [http://www.terimleri.com/cevre/sozluk.php?action=search&word=Akifer] Erişim Tarihi:11.10.2016.

GÜNAY, B. (2015) Eymir Nedir? Kimindir? *ODTÜLÜ* (55) 56-59.

CHAPUT, E. (1931) L'évolution du modelé de la région d'Angora, *Annales de Géographie Année 1931* 40 (224) 153-162. [http://www.persee.fr/doc/geo_0003-4010_1931_num_40_224_11290] Erişim Tarihi:11.10.2016

EROL, O. (1973) *Ankara Şehri Çevresinin Jeomorfolojik Ana Birimleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları no. 240, Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü Yayınları no. 16, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

İşte Atatürk [https://isteaturk.com/Kronolojik/Tarih/1921/2/12/Inonu-Savaslari-gunlerinde-Ankaranin-yakinlarinda-Dikmen-sirtlarina-cikarken-12021921/1] Erişim Tarihi: 11.10.2016.

M.S.B.HARİTA UMUM MÜDÜRLÜĞÜ (1960) *Ankara 1/15.000 Harita*.

M.S.B. HARİTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (1983) *Yeni Türkiye Atlası, 1983*.

Re-Forestation Programme of the Middle East Technical University Report (1995) [http://www.akdn.org/sites/akdn/files/media/documents/AKAA%20press%20kits/1995%20AKAA/Re-forestation%20programme%20of%20METU%20-%20Turkey.pdf] Erişim Tarihi: 11.10.2016.

TED ANKARA KOLEJİ (1960) *Meşale (The Torch) 1958-59 Yıllığı*, Türk Fotoğraf Ajansı, Ankara.

NOTLAR

1. Bu makalenin temeli, 15-16 Aralık 2016 tarihlerinde ODTÜ’de düzenlenen Eymir Sempozyumu’ndaki “Eymir Gölü’nün ODTÜ Tarihi Açısından Anlamı” başlıklı sunuşa ve ODTÜLÜ Dergisi’nde yayınlanan “Eymir Nedir? Kimindir?” başlıklı yazıya dayanmaktadır (Eymir Nedir? Kimindir? ODTÜLÜ, Sayı 55, Ocak-Mart 2015, ODTÜ Basım İşliği).
2. Haritada Gökçe Göl olarak anılmıştır.
3. M.S.B. Harita Genel Müdürlüğü (1983) Yeni Türkiye Atlası.
4. Havzayı besleyen su sisteminin çok büyük bir bölümü yeraltı suları ile “Suyun çok uzak mesafelere gitmesini sağlayan, yer altı sularını pınarlara ve kuyulara ileten gözenekli toprak ya da jeolojik oluşum olarak tanımlan” akiferlerden oluşmaktadır. Çoğu zaman yeryüzünde her hangi bir akarsu olarak belirlemeyen akiferler, terlemelerini dışarıya bitkiler yoluyla yansıtan, önemli miktarda suyu depolayabilen ve yeterince hızlı taşıyabilen (iletken) geçirimli jeolojik birimlerdir (Çevre Terimleri Sözlüğü).

5. Salt tahsis işlemini yeterli bir meşruiyet zemini olarak görmüyorum. Benim için mekânsal yasallık plan kararları ile oluşmaktadır.
6. ODTÜ Kampus Planlama Müdürlüğü belgeleri.
7. Planın onaylandığı dönemde Ankara Büyükşehir İmar Dairesi Başkanı rahmetli Raci Bademli’dir.
8. Re-Forestation Programme of the Middle East Technical University [http://www.akdn.org/sites/akdn/files/media/documents/AKAA%20press%20kits/1995%20AKAA/Re-forestation%20programme%20of%20METU%20-%20Turkey.pdf]
9. b. Olağanüstü zamanaşımı

Madde 713- Tapu kütüğünde kayıtlı olmayan bir taşınmazı davasız ve aralıksız olarak yirmi yıl süreyle ve malik sıfatıyla zilyetliğinde bulunduran kişi, o taşınmazın tamamı, bir parçası veya bir payı üzerindeki mülkiyet hakkının tapu kütüğüne tesciline karar verilmesini isteyebilir.